

هالیوود علیه ترامپ

در ماه‌های اخیر بسیاری از اهالی هالیوود با موضع‌گیری‌های تند علیه دونالد ترامپ، نامزد ریاست جمهوری آمریکا و در حمایت از کامالا هریس، نامزد حزب دموکرات سخن گفته‌اند. جولیا رابرتز، بازیگر برجسته آمریکایی، از تازه‌ترین چهره‌هایی است که با حضور در تبلیغات کمپین هریس از او حمایت کرده است. فارس ضمن اعلام این خبر نوشت، رابرتز در یک ویدئوی جدید از کمپین هریس-والز به‌عنوان راوی حضور دارد و به‌زبان یادآوری می‌کند که رأی آن‌ها انتخاب خودشان است؛ بدون توجه به این که شوهران‌شان یا هر شخص دیگری به چه کسی رأی می‌دهند. جامعه هدف این تیزر تبلیغاتی، گروهی از رأی‌دهندگان کاتولیک هستند که در آموزه‌های دینی خود آموخته‌اند «برای وفادار بودن باید به نامزدهای جمهوری خواه رأی دهند، بدون توجه به شخصیت یا مواضع سیاسی نامزد». هالیوود در سال‌های اخیر به‌طور گسترده به سیاست‌های ترامپ واکنش نشان داده و بسیاری از بازیگران مطرح از جمله رابرت دنیرو، مورگان فریمن، جین فوندا، مریل استریپ و مارک رافلو نیز به‌صراحت از او انتقاد کرده‌اند.

نمایش آثار هنری در کنار اهرام مصر

یک نمایشگاه هنر معاصر چیدمان در کنار اهرام جیزه واقع در مصر برگزار شده است. ایسنا ضمن اعلام این خبر نوشت، نمایشگاه سالانه «ابدیت اکنون است» که با هدف کم‌رنگ کردن مرز بین گذشته و حال برگزار شده است، از بازدیدکنندگان دعوت می‌کند تا خلایقیت در جهان باستان و دنیای امروزی را هم‌زمان تماشا کنند. این نمایشگاه که پس‌زمینه آن اهرام جیزه ۴۵۰۰ ساله و یکی از محوطه‌های فهرست میراث جهانی یونسکو است، از بیست‌وششم اکتبر آغاز شده و تا هجدهم نوامبر ادامه خواهد داشت. نمایشگاه امسال که چهارمین دوره از این نمایشگاه سالانه محسوب می‌شود، آثار ۱۲ هنرمند بین‌المللی از جمله کریس لوین از بریتانیا، فدریکا دکارلو از ایتالیا، جیک مایکل سننیر از آفریقای جنوبی، ژان بوگوسیان هنرمند لبنانی - بلژیکی، ژان مری آزریو از فرانسه، خالد زکی از مصر و لوکا بوفی از ایتالیا را گردآوری کرده است. این نمایشگاه طیف وسیعی از سبک‌های هنری از جمله مجسمه‌سازی، چیدمان و آثار دیجیتال را ارائه می‌کند.

درخواست حفاظت از خبرنگاران در غزه

آنتونیو گوتش، دبیرکل سازمان ملل، در حاشیه‌سینار «صلح در خاورمیانه ۲۰۲۴» با اشاره به کشتار خبرنگاران در جریان جنگ رژیم صهیونیستی در غزه تأکید کرد که باید از «صدای خبرنگاران محافظت شود و آزادی مطبوعات تضمین گردد». فارس ضمن اعلام این خبر نوشت، دبیرکل سازمان ملل با محکوم کردن ممنوعیت ورود خبرنگاران به غزه توسط رژیم صهیونیستی تأکید کرد که کشتار خبرنگاران در غزه به سطحی بی‌سابقه رسیده و این موضوع «غیرقابل قبول» است. همچنین ایسنا به نقل از سایت خبری النشرة نوشت، سندیکای خبرنگاران فلسطینی اعلام کرد رژیم صهیونیستی ظرف یک‌سال جنگ در نوار غزه، بیش از دو برابر تعداد خبرنگارانی را که سالانه در سراسر جهان کشته می‌شوند، کشته است. سندیکای خبرنگاران فلسطینی کشتار هولناک علیه مطبوعات و بشریت توسط نیروهای اشغالگر در نوار غزه را بزرگترین و فاجعه‌ترین قتل عام خبرنگاران در تاریخ رسانه‌های سراسر جهان خواند.

گفت‌وگو با فرهنگ رجایی درباره تمدن‌سازی و اهمیت بازیگری در جهان امروز / بخش پایانی

مهندسی فرهنگی اوج نامتمدنی است

سارا فرجی
روزنامه‌نگار

در بخش اول گفت‌وگوی مفصلی که با پروفسور فرهنگ رجایی داشتیم، بحث با این اندیشه‌ورز سیاسی را از ارتباط میان فلسفه و سیاست آغاز کردیم و به موضوعاتی چون ضرورت حضور فیلسوفان در تصمیم‌گیری‌ها، مهندسی فرهنگی، اندیشه‌ورزی و چگونگی انسان ورزیدن پرداختیم تا به گفت‌وگو درباره موضوع «تمدن» رسیدیم و سوال درباره «تمدن» و «مدنیت» سرآغاز بخش دوم گفت‌وگو شد. رجایی در بخش اول گفت‌وگو تأکید کرد که کار فیلسوف، روشن کردن حد و حدود و مرز حجاب هاست و ما در کشورمان فیلسوف سیاست‌زده داریم اما فیلسوفی که به امر سیاسی فکر کند، نداریم. رجایی همچنین گفت که با تفاوت قائل شدن میان غربی فکر کردن و شرقی فکر کردن مخالف است چون فیلسوف و متفکر، غرب و شرق نمی‌شناسد. در انتهای بخش اول گفت‌وگو به اینجا رسیدیم که اندیشه‌ورزی برای همه ضروری و لازم است منتها هرکسی در حوزه و حد و اندازه کار خودش باید این کار را بکند. در بخش دوم گفت‌وگو با رجایی، استاد دانشگاه کارلتون درباره تمدن و مدنیت، ورود او به حوزه ترجمه، اسنادی که نزدشان درس فرا گرفته و آشنایی‌اش با هانا آرنست سخن گفتیم و گفت‌وگو را با ارتباط این استاد فلسفه سیاسی با هنر، به پایان رساندیم. رجایی در حال حاضر استاد تمام گروه فلسفه سیاسی و روابط بین‌الملل دانشگاه کارلتون است و از جمله آثار او می‌توان به «بازیگری در باغ هویت ایرانی: سرزمونی حافظ»، «مشکله هویت ایرانیان امروز: ایفای نقش در عصر یک تمدن و چند فرهنگ»، «اندیشه و اندیشه‌ورزی» اشاره کرد. رجایی در طول این سال‌ها، آثار بسیاری از اندیشه‌ورزان مهم جهانی را نیز ترجمه کرده که از جمله آنها می‌توان به ترجمه کتاب‌های «فهم نظریه‌های سیاسی» نوشته توماس اسپرینگز، «زندگی فضیلت‌مند در عصر سکولار»، نوشته چارلز تیلور و «محب و آگوستین قدیس» نوشته هانا آرنست اشاره کرد. در ادامه، بخش دوم این گفت‌وگو تقدیم خوانندگان خواهد شد.

«در بسیاری از سخنرانی‌هایمان از دوواژه «تمدن» و «مدنیت» استفاده می‌کنید. در ایران هم مدنیست به مباحث تمدنی، زیاد پرداخته می‌شود و حتی مرکزی هم مربوط به این مفهوم تأسیس شدند و فعالیت دارند. باتوجه به مطالبی که بنده راجع به‌نظر شما درباره تمدن خواندم، اما به‌نظر می‌رسد تمدنی که شما از آن حرف می‌زنید با تمدنی که در ایران از آن حرف زده می‌شود متفاوت است. به‌درست فکر می‌کنید. متأسفانه در مقاطع مختلف از یکسری واژه‌ها استفاده ابزاری می‌شود و به‌نظر می‌آید که فعلاً دکان صحبت درباره «تمدن» حسابی خریدار دارد و صحبت کردن درباره‌اش باب شده است. مثل دوره‌ای که سخن گفتن از

و هم‌زمان است. یعنی در جایی که مدنیت وجود دارد هم‌زمان که هنر تولید می‌شود، قدرت، ثروت و تاریخ هم تولید می‌شود. برحسب این تعریف ما در حوزه تمدن و مدنیت کاری نکردیم؛ همان حرفی که مر حرم شایگان هم در کتاب «آسیا در برابر غرب» گفته: نه این / نه آنی. به قول ایشان ما در یک تعطیلی تاریخی به‌سری می‌بریم چون در چرخه تولید حضور نداریم. به قول استاد محترم و واقعاً فاضل و نه فقط اسماً، آقای محمد فاضلی، ما از چرخه تولید ارزش کاملاً بیرون هستیم. به گمان من، طبیعی است چون اندیشه و عمل یا در بحث ما فلسفه و سیاست از هم دور افتاده‌اند. از این‌رو، به‌جای چرخه تولید، هرزه‌گرد «دلالی» بیدار و فعال است. اسفناک‌ترین نشانه آن که علنی و بدون هیچ دورویی هم انجام می‌شود گرمی بازار «رساله نویسی» برای پول است. تناقض‌نمای تاریخی و رسوایی‌آور که مطمئناً از دید جهانیان دور نیست، درست ضلع جنوبی دیوار دانشگاه تهران، ده‌ها تابلو و تازه تبلیغات برای رساله‌نویسی سخت جریان دارد که در ادبیات نگارنده اوج نامتمدنی است. باز یادآور شوم در جوامع نابازیگر، هستند افراد و گروه‌هایی که بازیگرند اما در اقلیت‌اند. در اینجا امیدوارم دوستانی که این روزها در ایران به‌طور جدی به حوزه تمدن‌سازی مشغولند، همچنین موسساتی که فعالیت می‌کنند موفق باشند، چون از نتیجه آن همه ما برخوردار می‌شویم. نمونه‌اش اینکه اصفهان هنوز هم در حوزه نقاشی و معماری و فرش بافی برای ما الهام بخش است؛ چرا؟ چون اصفهان، آخرین پایتخت تمدن زنده ایرانی بود. تمدن‌سازی، ایجاد عرصه و ساحتی است که همه در آن به‌رغم اختلافات فکری و نظری احساس امنیت می‌کنند، نه احساس خطر.

«کمی هم برلمان درباره ارتباط میان فلسفه مدنیت و تمدن‌سازی بگویند. همانطور که جهاننداری قانون و عقل خودش را دارد، تمدن‌سازی هم قانون و عقل خودش را دارد و این قانون و عقل به همه کس و همه حوزه‌ها قابل تعمیم است. توسعه، مدنیت و تمدن‌سازی یک طرح یا پروژه نیست بلکه یک روند است که ممکن است موفقیت‌آمیز باشد ممکن هم است نباشد چون روند زندگی انسانی با مهندسی خیلی فرق دارد. در همین جهت باید بگویم که این اوج نامتمدنی است که ما اصطلاحی با عنوان «مهندسی فرهنگی» داریم. چون فلسفه، فرهنگ، هنر و... اصلاً قابل مهندسی نیستند. مهندسی کردن یک چیز به سرانجام می‌رسد و تمام می‌شود اما تمدن‌سازی ادامه دارد. برای نمونه، تمدن‌های صفویان و هخامنشی خیلی وقت است که تمام شده‌اند اما تمدن‌شان هنوز که هنوز است ادامه دارد چون تمدن‌سازی همانطور که اشاره کردم یک روند است. «در ادامه گفت‌وگویی خواهم کمی درباره موضوع ترجمه

«گفت‌وگوی تمدن‌ها» باب شده بود. اینگونه بحث‌ها بیشتر شبیه چاهی است که از آن آبی در نمی‌آید اما برای یک عده‌ای نان می‌آورد. در اواخر دوره نظام گذشته هم از «به سوی تمدن بزرگ» صحبت زیاد می‌شد، اما به بیان حضرت سعدی: «طاعت آن نیست که بر خاک نپی پیشانی / صدق پیش از اخلاص به پیشانی نیست... / سعیدیا گرچه سخندان و مصالح گویی / به عمل کار برآید به سخندانی نیست». همینجا بگویم که عمل در حوزه کار من عرضه نظریه منسجم و معنادار در حوزه‌ای است که حرف می‌زنم. لذا سخن گفتن به شکل فعلی درباره تمدن در ایران یکجور شوخی است به این دلیل که تمدن و مدنیت هیچ‌گونه صفتی نمی‌پذیرد. مثلاً امویان اصرار داشتند که تمدن اسلامی بنا کنند اما چرا از دل امویان تمدن و مدنیت در نیامد بلکه بجایش جهانگیری و غیریت مبتنی بر قومیت عربی درآمد؟ امویان هم قلمروی وسیعی داشتند، هم قدرت داشتند اما تمدن نشدند چون از دل جهانگیری تمدن در نمی‌آید. چون اصلاً نظام حکومت نوع امویان با مدنیت و تمدن جور در نمی‌آید. اما عباسیان از زمانی که آمدند دغدغه دیگری داشتند که دراز مدت بود. چیزی که من می‌گویم برای الان نیست و در اولین کتاب‌هایم هم اشاره کردم، چیزهایی که در سال‌های بعد از جنگ در ایران تحت عنوان «توسعه» از آن یاد می‌شود مثل پایین آوردن نرخ مرگ‌ومیر نوزادان، توسعه نبود، محصول توسعه بود.

بحث من درباره تمدن با بحثی که در حال حاضر در ایران درباره تمدن وجود دارد متفاوت است و موضوع تازه‌ای هم نیست. هم‌سخنان بحثی که من درباره تمدن دارم، این خلدون و توبینی از مشهورترین مورخان و فیلسوفان تاریخ معاصر هستند. من در خیلی از گفت‌وگوهایم به این موضوع اشاره کردم که واحد مطالعات من «تمدن» است. در کتاب آخرم هم این موضوع را بسط دادم و گفتم که حکمت وجودی آدمی به روی زمین مدنی بودن و تمدن‌سازی است و این یک سنت دیرینه است، بنابراین قواعدش ربطی به الان ندارد. حرف من این است که اگر قصد تمدن‌سازی می‌کنیم علامت و نشانه آن چیست؟ نشانه‌اش در جاهایی که مدنیت و تمدن‌سازی قاعده بازی است خیلی ساده است: جهت مهاجرت سرمایه (سرمایه یعنی مغز انسان‌ها، پول، میراث ارزشمند). تکرار می‌کنم جایی که بازیگری هست، تمدن‌سازی صورت می‌گیرد، سرمایه را جذب می‌کند، نه برعکس. معنی مدنیت و تمدن هم یعنی با قاعده بازی کردن. به بیان دیگر من استاد دانشگاه با قاعده بازی می‌کنم. فرد لوله‌کش با قاعده بازی می‌کند، پزشک هم با قاعده بازی می‌کند. بنابراین در چنین سرزمینی، پزشک بسازد و بفروشد نمی‌شود. چون پزشک بودن یک قاعده‌ای دارد و قاعده تمدن‌سازی، تولید جهانبه توسط همه در حوزه کار خودش

